

יום שלישי 23 דצמבר 2025
ג' טבת תשפ"ו

הצ"ח הגבלת שכר טרחה עבור ייצוג בתביעות לתגמולים של נכי צהל, כוחות הביטחון ונפגעי פעולות איבה, התשפ"ו 2026 – נייר עמדה

אנו מקדמים בברכה את ההחלטה להסדיר את תשלומי שכר טרחה בגין תביעות לתגמולים של נכי צהל וכוחות הביטחון ושל נפגעי איבה (להלן "נכים" או "הנכים"), אך דורשים כי תהליך החקיקה יבוצע באופן שהצעת החוק תבטיח ותגן על זכויות הנכים ולא תהווה חלילה מכשול בפני מימושן.

במצבים בהם תקרת שכר טרחה בייצוג נכי צה"ל ונפגעי איבה, תהיה נמוכה באופן ניכר, משכ"ט המקובל בתחומי משפט מקבילים הדורשים מומחיות דומה (כגון רשלנות רפואית, נזיקין, ביטוח לאומי ועוד) - היא עלולה להביאן לכשל שוק שכן, שכ"ט נמוך, שלא משקף את ההשקעה ואת רמת המקצועיות הגבוהה הנדרשת בטיפול בנכי צה"ל, עלול להוביל לשתי תוצאות הרסניות:

1. עורכי הדין המקצוענים, המנוסים והמובילים בתחומים ייאצו, בליט ברירה, לדחות חלק ניכר מהנכים שפונים לקבלת סיוע וייקחו ויטפלו רק בחלק מתיקי נכים, כאלו שקיימת כדאיות כלכלית בטיפול בהם.

2. אל ה"ואקום" שיווצר ייכנסו עורכי דין חסרי ניסיון, או כאלו הפועלים בשיטת "סרט נע" (Volume) על חשבון איכות והעמקה.

הבנת מלוא הזכויות העומדות לרשות הנכים ותנאי המימוש שלהן, הינה מורכבת ומחייבת מומחיות בהתנהלות בסבך הבירוקרטי בו מצויים הנכים בבואם לממש את זכויותיהם. מעיון בהצעת החוק המשתרעת על פני 21 עמודים, אפשר להתרשם ממורכבותם ומהסרבול של סעיפי הצעת החוק עצמם, המקשה על הבנתם.

הנכים עצמם מעידים על חוסר האונים מול הוועדות ואגף השיקום ועל הצורך והערך המוסף של ליווי מקצועי כדי לצלוח את הבירוקרטיה. חובתנו להבטיח כי לנכים תישמר הזכות לשכור את מיטב הגורמים המייצגים על מנת שיבטיחו מימוש מלא של זכויותיהם.

כפי שעולה, מקריאת הצעת החוק, להבנתנו הצעת החוק מביאה למצבים בהם אין למייצג אינטרס כלכלי לפעול להגדלת אחוזי הנכות כך שיביאו למיצוי מלא של הזכויות המגיעות לנכה ובכך נמנעת מהנכים אפשרות למיצוי זכויותיהם - רצ"ב בנספח מס' דוגמאות לכך.

הפער בין הגרסה הקודמת של הצעת החוק לבין זו הנוכחית והדוגמאות המצורפות בנספח, מלמדים על המורכבות של החקיקה.

לעמדתנו, נדרש לקיים 'שולחן עגול' ושיח מקצועי של כל בעלי העניין: משרד המשפטים, אגף השיקום, ארגון נכי צה"ל, ארגוני נכי צה"ל ונפגעי איבה, לשכת עורכי הדין ועורכי דין נוספים מהתחום, כדי להבטיח שהצעת החוק, תאזן בין האינטרסים של נותני השירות והנכים ותבטיח את זכויות הנכים, בכל סוגי המצבים והנכונות.

על כן, אנו מבקשים כי תהליך החקיקה יאפשר להקדיש את כל הזמן הנדרש לתיקון תוך בחינה מעמיקה ומקיפה, ולא לקדם בחופזה חקיקה לקראת קריאה שנייה ושלישית שעלולה להפוך לבכיייה לדורות עבור ציבור הנכים.

בברכה,

עו"ד אבישי פלדמן
יועמ"ש האגודה

שמוליק בן יעקב
יו"ר האגודה

נספח: דוגמאות לכשלים בהצעת החוק ומידת הפגיעה בנכים ובאפשרות לקבל ייצוג איכותי:

תרחיש / מקרה	הסעיפים הרלבנטיים מהצעת החוק	הסבר מילולי קצר וכשלים מרכזיים
בקשה של המדינה להוריד אחוזי הנכות (סעיף 37)	5(ח) – תשלום במקרה של פתיחת תיק ע"י קצין התגמולים	בהתאם לס' 37 לחוק הנכים, קצין התגמולים רשאי לדרוש אחת לשנה בדיקה מחדש של הנכה. החוק אוסר על עו"ד המקורי (שמכיר את התיק) לגבות שכ"ט על מנת להגן על הנכה מפני הליך זה של פתיחת הנכות ע"י המדינה. סביר שגם עו"ד אחר לא יסכים לייצג, שכן שכ"ט המופיע בחוק (4,000 ₪) מותנה בכך, שלא חלה הפחתה כלל בנכות. כלומר במצב בו המדינה מבקשת להפחית למשל מ-30% ל-0%, ועו"ד מצליח לשמר 25% מהנכות - הוא לא זכאי לשכ"ט כלל!
ערעור של המדינה כדי להוריד נכויות או לפגוע בזכויות	סימן ג': טיפול בהליכי ערעור - סעיפים 10-12	כאשר המדינה מערערת כדי להפחית נכות, נדרש לקיים דיונים בביהמ"ש השונים, לרבות בית משפט עליון. מצופה מעורך הדין לנהל הליכים מורכבים כאלו, כאשר הוא יהיה זכאי לשכ"ט רק על בסיס הצלחה מלאה, ללא כל שינוי ולו באחוז קטן בזכויות. במצב בו עו"ד ניהל את התיק ושימר את עיקרי הזכויות, אך לא את כולן - הוא לא זכאי לשכ"ט כלל.
המאבק על ה-20% (המעבר ממענק לקצבה)	5(א) - תשלום על קצבה 5(ה) - תשלום על מענק 13(א) - פריסת תשלומים כשיש נכות מעל 20%	מעבר מנכות בשיעור 19% (המזכה במענק חד-פעמי) לנכות בשיעור 20% (המזכה בקצבה חודשית וזכויות נלוות) שווה לנכה, במקרים רבים, מאות אלפי שקלים ואף מיליונים לאורך חייו. אלא שהצעת החוק יוצרת תמריץ כלכלי שלילי למייצג להיאבק על המעבר הזה: - במקרה של 19% (מענק): המייצג מקבל מיידית שכ"ט של כ-10,060 ₪. - במקרה של 20% (קצבה): שכ"ט עומד נומינלית על 12,000 ₪, אך החוק כופה את תשלומי ב-60 תשלומים של 200 ₪ לחודש (פריסה ל-5 שנים ללא ריבית והצמדה). המשמעות: עורך דין רציונלי יעדיף לקבל 10,060 ₪ במזומן היום, מאשר סכום שנשחק אינפלציונית לאורך 5 שנים. מבחינה ריאלית, שכר הטרחה בגין ההישג הנמוך (19%) גבוה יותר מהשכר בגין ההישג הגבוה (20%). כך נוצר מצב אבסורדי שבו החוק "מעודד" אותו להסתפק בתוצאה הנחותה במקום ל"עודד" אותו להשיג לנכה את קצבת המחיה,
תביעות להחמרת מצב	5(א) - תשלום בגין אחוז נכות - ללא יכולת סטייה 4(ד-ה) - דמי פתיחת בתיק בהחמרת מצב.	שכ"ט עבור הגדלת הזכויות מ-47% ל-50% עומד על 1,800 ₪ (נכות לא מובהקת) 900 ₪ (נכות מובהקת), בעוד הערך המוסף לנכה, עומד על מאות אלפי / מיליוני ₪ לאורך חייו (לפי תוחלת החיים). כמו כן, נאסר על עו"ד המקורי, שטיפל בתיק ומכיר אותו, לגבות "דמי פתיחת תיק" אם חלפו פחות מ-8 שנים מהתביעה הקודמת. שכ"ט בגובה כזה, לא "יעודד" עו"ד לקחת את הייצוג, והנכה עלול להפסיד זכויות ניכרות.

הצעת החוק אוסרת לגבות שכר על ערעור לבית המשפט נגד דחייה מטעמים טכניים (כגון חוסר מסמך). במצב בו הנכה טיפל בעצמו בהגשה ונדחה מסיבה זו, הוא נותר בודד בהתמודדות מול המערכת מבלי שיש לו גורם מסייע.	• 11(ג)- איסור תשלום על טיפול בבית משפט עקב דחייה מטעמים טכניים	ערעור על דחייה "טכנית"
במעבר מסעיף "רגיל" (תגמול של 600 ₪ לכל אחוז) לסעיף שנחשב "מובהק" (תגמול של 300 ₪ לכל אחוז)- שכר הטרחה על כל התיק נחתך (כדוגמא: הגדלה מ- 20% רגיל, ל- 30% מובהק, מוריד את שכ"ט מ-12,000 ל-9,000 ש"ח) - לרבות על הפגימות הנלוות.	• סעיף 1 - הגדרה לביטוי פגימה מובהקת + התוספת להצעת החוק (עמ' אחרון) • סעיף 5(ב)- תשלום במקרה של פגיעה מובהקת	מלכודת "פגימה מובהקת" בנכויות משולבות
עבור נכות זמנית מתחת ל-20% נאסר לגבות שכר כלל, ועבור נכות גבוהה יותר השכר הוא "פיקס" של 200 ₪ לחודש, לכל תקופת הזמניות, ללא קשר לגובה הנכות הזמנית. כאשר נקבעה דרגת נכות זמנית בחלק מהפגימות ודרגת נכות קבועה בגין פגימות אחרות, יראו את כל הקביעה כדרגת נכות זמנית ועורך הדין לא יקבל שכר עבור הנכות הקבועה.	• 5(ו) איסור גביית שכ"ט בנכות זמנית, לצד הגבלת גבייה במקרה של נכות זמנית מעל 20%	נכות זמנית (במיוחד בפוסט-טראומה)
העלאת נכה מ-10% ל-19% נכות מחייבת את עורך הדין בהשקעה משמעותית (עררים, ועדות). היא מזכה את הנכה בתוספת של 175,000 ₪ ומזכה את עורך הדין בתוספת שכ"ט של כ-2,700 ₪ בלבד (כ-300 ₪ לאחוז). הרבה יותר פשוט לעו"ד "להסתפק" ב-10% ולוותר על המאבק להגדלת המענק שכאמור מתגמל אותו בעוד 2,700 ₪ בלבד. במקרה זה ה"הפסד" של הנכה עומד על כ-175,000 ₪	• 5(ה)- תשלום שכ"ט בזכאות למענק חד פעמי	העלאת מענק (הגדלת נכות מ-10% ל-19%)
שכ"ט לטיפול בזכויות אלו לעו"ד שטיפל בתיק הראשי הוא אפסי (אסור לו לגבות שכ"ט) או סמלי כ-500 ₪ ("עו"ד זר"). מאחר שהזכויות הללו דורשות לעיתים קרובות להשקיע זמן רב בהתנהלות מול המערכת, עורכי הדין לא ייקחו על עצמם לטפל בזכויות אלו והנכה יוותר לבדו מול המערכת.	• סימן ב' - טיפול בבקשה לתגמול שאינו תגמול עיקרי או בבקשה לקבלת זכאות אחרת - סעיפים 7-9	זכויות נלוות (רכב, דיור, ועדות חריגים, טיפול רפואי)
נכה המבקש ייצוג רק לשם הכרה בו כנכה צהל, לא יוכל לקבל ייצוג שכן לעו"ד אסור לגבות כל תשלום במצב זה, לרבות איסור לגבות דמי פתיחת תיק, שכן החוק מתנה את התשלום של "דמי פתיחת תיק" בייצוג בשני השלבים – טיפול בהכרה + וועדות.	• 3- איסור תשלום במקרה של טיפול בהכרה בלבד (יחד עם סעיפים 4-5) • 4(א)- התניית דמי פתיחת למקרה של טיפול בהכרה + וועדות	פגיעה באוטונומיה (איסור פיצול ייצוג)